

Аллагу тааьлайин ччвурнахан

Гьюрматлу мусурман гьардшар ва чйир! Дагъустандин мусурмандин Духовный управленияин ва хусуси вуди йиз терефнаан ихь республикаин вари мусурман Рамазандин гирами ваз улубкъбахъди тебрик аплураза.

Саб Рамазандин вазлиан тмунубдиз фукъан гьялакди вахт ккудубшура, ва му ляхни ихь уьмурра гьадмукъан гьялакди гьябгьюраийиб улупура. Хьа фуну касди му вахт Аллагъдиз ﷻ ибадат аплури гьапруш, думу бахтлу кас ву.

Рамазан - му ухъуз варитан гьюрматлу ва заан дережайи гьисабназ гьадабгьну ккунди ваз ву. Му вазли девлетлу касдира, ажъуз касдира ушвар дисуру. Ва му ляхни ухъу вари сатли аплуру. Рамазандин вазли Гьарсабдикан аьгью Аллагъди ﷻ Гирами Кьур'ан жилина дахил гьапруш, думу вазли гунгьарин аьф аплуру, гизаф ражари ва артухъ къадарнагъди ужудар ляхнариз ужувлар тувру. Гьаддиз, гьюрматлу гьардшар ва чйир, деету гунгьарин шумалвал зигуз ва сари тмуноуриз чпи деету гьалатларин бахишламиш аплувал ккун аплуз гьялак йихъай. Гьарсабдикан аьгью Аллагъдиз ﷻ икрам аплувал цийи алапури, артухъ къадарнагъди ужудар ляхнар апинай, гунгьарихъан марцц йихъай ва ичв юквар ужудар фикрарихъди тухъ апинай. Гьит Аллагъди ﷻ ухъуз Чан ужувларикан мянфаяьт ктабгъуз амур апри.

Дагъустандин мусурмандин Духовный управленияин председател, муфтий Аьгмад-гьяжи АБДУЛАЕВ

Хяларди гьягъюз ихтияр айин?

ЖАРА КАСДИХЪ ГЪЯГЪБАКАН ГЪЯДИСАРИЪ ВА ГИРАМИ КЪУР'АНДИЪ УЛУПНАЙИ ЭДЕБАРИКАН

Эгер ухъуз сар касдихъ гьягъюз, ясана жарарин хулазди уч'вуз ккунду, эйсийихъан ихтияр гьадабгьну ккунду – му ляхин ухъуз Аллагу Тааьлайи амур дапна ва ухъу думу тамам дапну ккунду. Ухъуз гьягъюз ккунди айи кас, белки, ляхнихъ хъашул, ясана хялар къабул аплуз гьязурди адарди хъуз мумкин ву. Эгер думу гьациб гьялнагъ ади ухъу дугъахъна гьушиш, ихь терефнаан дугъахъна эдеб адрувал шулу. Гьаци вуйиган, эгер ухъу ихь ниятарикан дугъаз вахт ккимиди хабар тувипш ужуйира ва уткандира хьибди. Бухарийихъан ва Муслимдихъан вуйи гьядисариъ дупна: «Сар касдихъна гьягьруган, лазим даруб дярйабкъбан бадали, дугъхъан ихтияр гьадабгьуб важиблу ляхин ву». Иллагъки ихтияр багахълуйирихъан гьадабгьну

ккунду. Сар касди Пайгъамбарихъан ﷺ гьерхну: «Дадайихъна хялижвди гьягъйиз, дугъхъан ихтияр гьадабгьну ккундин?». «Ав. Дадайихъна гьягьруган, ихтияр гьадабгь» - гьапру Пайгъамбари ﷺ (имам Малик). Сар касдихъна гьягъйиз ахъюдарира, бицидарира ихтияр гьадабгьну ккунду.

Кьурамугъяммад-гьяжи Рамазанов

Гирами Кьур'андиъ дупна (мяна): «Бицидар чпин йисар тамам хьпахъна гьафиган, ахъюдариси дурарира ихтияр гьадабгьри» (ан-Нур, 59). Саб тийин вуйи вахтан муддатнагъ вардари хялижвди гьягъйиз ихтияр гьадабгьну ккунду. Думу вахтари ахъюдариз жарадарихъ гьягъюз асуллагъ ихтияр адар, хьа бицидариз

Нумрайиъ:

маш 3

Суфизм инкар аплурайи касди диндин къанунарра инкар аплура

маш 6

Музыка – мусурман дару ксарин машгъл ляхин ву

маш 7

Узу гьелелиг гьыжаб алабхъуз гьязурди дарза

Ибадат аплуз гьялак йихъ!

ГИРАМИ ЙИШВ - ЛАЙЛАТУЛЬ КЪАДР

Гирами йишв лайлатуль къадр Аллагу Тааьлайи ихь умматдиз тувнайи хусуси пешкеш ву.

Ансар Рамазанов

Гирами Кьур'андиъ дупна, лайлатуль къадр йишван гьапру ибадатгъан агъзарининди вазари гьапру ибадатгъан ужу ву, клури.

Муслимдихъан ва Бухарийихъан вуйи гьядисдиъ дупна: фуну кас гьахъиш гьадму йишван ибадатдиъ

Аллагъ ﷻ бадали ва умуд кивну Аллагъди ﷻ диндин саваб тувур клури, гьацир касдин улихъна гьахъи вари гунгьарин Аллагъди ﷻ аьфв аплуру. Аллагъди ﷻ Гьаьнайири гьапру, Рамазандин ваз ккебгъхъанмина лайлатуль-къадр думу вазлин фуну йишв'ина вушра алабхъуб мумкин ву. Гьадму йишв гьамциб-гьамциб вахтна шулу клури, саб йишвакра дибикнадар, думу жиниди гьибгна. Саспи гьикаятариан аьгью шулуки, лайлатуль къадр жюрбежор йисари жюрбежор йишвариз алабхъури шулу.

Гьядисариан ва жюрбежор гьикаятариан гьаври шулайиси, лайлатуль къадр, аьдат вуди, Рамазандин вазлин ахъиримжи 10 йишварикан сабдин алабхъуру, думура, асас вуди, тек числойин йишв'ин - 21-пи, 23-пи, 25-пи, 27-пи, ваяки 29-пи йишв'ин. Саспи гьикаятариъ дупна, лайлатуль къадр Рамазандин вазлин 27-пи йишвазди алабхъуру, клури. Аллагу Тааьлайи гьадму йишв ухъхъан жиниди гьитуб ухъуз ахъю вуйи рьягъмат ву. Гьаз думу ухъуз ахъю рьягъмат ву?

» 5

Дагъустандин президентди гъижаб гъадагъа дарапуз гаф тувну

Дагъустандин президент Мягъяммадсалам Мягъяммадовди гъапнуки, школийригъи гъижаб алабхъуз гъадагъа дапнадар, я апидира дар, думу алабхъуб тебрик апурадашра.

«... учу затра гъадагъа апурадарча, амма думу ихъ аьдати палат дар, учу школийригъи гъижаб алабхъуу гъагъуб тебрик апурадарча, му я школийригъи, ясана ВУЗаригъи айиб

дар», - РИА Новости агенствойи Мягъяммадовдин гъамциб цита-та тувра.

Къваин апурухъа, аьхиримжи вахтари бязи шагъар-гъуларигъи школийринна ВУЗарин аьхю-дари шубариз дарсаригъи гъижаб алабхъуу деуз гъадагъа апури, дураригъи думу палат алди школийригъи, ВУЗаригъи гъюз гъидритри шула. Гъижаб гъадагъа апуб себеб вуди, кми-кмиди гъужатар, гъалмагъалар арайиз гъюра, саки инсанар ихъру дуюшарра гъахъну. Дупну ккундуки, ихъ уьлкейигъи дин хъапувалин, дидин шартлар кфулиз гъахувалин асуллагъ гъадагъа апувал адар, хъа гъижаб дагълу дишагъийирин палат-дизра ухшар вуйи мусурмнарин палат ву.

Чечендиъ вардариз саб вуйи программайинди Къур'ан дубгъуру

8-пи августди Чечен республикайин ДУМ-диъ къадйирна медресийрин аьхюдаригъи совещание кфули гъубшну, душваъ исламдин учебный заведенийригъи аьгъовалар тувбан месэлийрикан гъулхну, - хабар тувра Духовный управленийин пресс-службайи.

Чечен республикайин муфтийин заместитель Ансар Хетиевди гъапнуки, муфтиягъи дюзмиш дапнайи ва тасдикъ дапнайи программийинди вари образованиейин учреждениригъи Гирами Къур'ан кибуз табшурмиш дапнайи Чечендин главайин буйругъ а. «Му 1944-пи йисан хажалатан гъядисийр хъайизкъан ихъ машгъур диндин аьлимар урхури гъахъи методика ву», - ачужъ гъапну Хетиевди. «Цийи урхури йис ккебгъахъди му программа ляхник кишнийиш, гизаф ужу шуйи», - къайд гъапу дугъу.

Душваъ иштирак гъахъи учебный заведенийрин аьхюдари гаф тувнуки, школийрин педагогвалин коллективар вардариз саб вуйи программийинди ляхин гъабхъуз гъазур ву.

Францияйигъи 100-тан артухъ мистар дивра

Гъамусаагъна Францияйигъи 150-ихънакъан мистар дивбан ляхнар гъахура. Саспидар дивну ккудукфура, хъа тмундар гъеле хъюгъну ими. Мидкан «RTL» радиостанцияйин интервьюйигъи Францияйин мусурмнарин Советдин глава Мугъяммад Мусавийи хабар тувну.

Мистар асас вуди ерли мусурмнарин садакъийрин пулихъ диврайидар ву, ва лап циб пай проектаризтан харижи уьлкейирин кюмек шуладар, - къайд гъапу дугъу. Мусурмнари чпин гъудгнар кючийригъи апабакан улхуруш, - гъапи дугъу, - хъугърайидари думу ляхин чара адруган апурайиб ву, фицики мистаригъи гъудган апурайидариз варидариз йишвар гъурклардар. Хъа багарихъди Францияйин Страсбург шагъригъи зурба мист абцували, чпин фарзар кфулиз адагъури йишвар артухъ шул пну, мусурмнарин умуд кивра.

Аьгъмад Муслимов

Аллагъдиз ккуни луклар

Ухъуз аьгъюганси, ихъ арайигъи Аллагъу Тааьлай-ихъна багахъ, Дугъаз ккуни луклар а. Ва дурарин дережара имбударинтан заан ву. Хъа Аллагъу Тааьлайиз ихъ арайиан фуж багахъ вуш, ухъуз аьгъдархъуз, гъази вуйиган, шлизкля лазим дару гафар пувалихъан, гиран ктапувалихъан ярхла духъну ккунду.

Ансар Рамазанов
ansarassalam@mail.ru

Гъайифки, ихъ инсанариз му ляхникан хабар адар. Хъа хабар айидариканра саспидари мидиз фикир туврадар. Инсанар гъадмукъан такабур духънаки, гъелелигъ веледарин арайигъи гъахъи гафар-члалариланмина аьхюдари чпин-чпихъди аьлакъийр чйоргъюри шулу. Бицидарин арайигъи гъарийгъан фу вушра хъуз мумкин ву, ва гъарсаб гъапи гафнахъди аьхюдари чпи-чпиз гафар кфури гъахъиш, фу шул? Думу месэла ухди-къанди лапра учйуди дугъубжвур. Саспи гъуларигъи бицидар себеб вуди йисариинди чиб-чпик ктлухру инсанарра а. Хъа му аьлакъийр чйоргъювализ фу ляхин себеб шулу? Жаваб ухъуз аьгъахъуз: жвуван нефс, шейтан, иблис. Мурари вари лазим даруб ихъ фикригъи ипра, ва ухъура, гъайифки, му фикрариз табигъ шулахъа

Сабсана дарпиди гъузуз шулдар. Ухъуз аьгъюганси, аьлимарин, илим тлалаб апурайидарин дережа заануб ву. Илим тлалаб апурадариз малаикари чпин хлинцар ккатларццури шулу. Дурари йигъди-йишвди илим урхура. Гъаму ксари гъамци, саризра гиран ктадапри, чпин ляхин апурашра, ихъ арайигъи дурарик тахсир кипрудар, дурарилан футнийр апурадар шулу. Мурариз Аллагъдихъан гъучйурдайкдан? Гиран дубхънайи касдин дюаъ Аллагъу Тааьлайи къабул апуру. Хъа гъадму саягънаъ ади, думу касди дурариз жаза туввал Аллагъдикан ккун гъапиш, фици шуйкля?! Гъамусаагъ инсанар наан дусишра, фициб серенжемдигъи гъахъишра, сарилан даш тмурурилан улхури шулу. Хъа варигъан чйурул гъадму вуки, улхубра ужубдикан шуладар, иллагъки гъадму касдин нукъсанарикан, ясан гъапу гъалатларикан шула. Сари, маллийирик къалхъюз метлеб ади, гъапу: «Гъамус маллийири, хурагъ гъазур дубхънаш, думу дирипди, гъудганкъан апурадар!». Лигайчва му касдин нягъакъвализ. Мугъаз, Шариагъдигъи му ляхникан фу кфураш, аьгъдар, амма гъамциб гафар апура. Хъа гъачай лигухъа, Пайгъамбари кку му ляхнин гъакънаан фу кфураш. Гъядисидигъи дупна: «Хурагъ гъазурди айи вахтна гъудган адар». Яни мушваъ гъаври духъну ккундуки, хурагъ гъазурди айи вахтна, эгер яв хурагнахъна иштагъ дубхънаш ва гъудгнизра къан шуладарш, сабан хурагъ дипну ккунду. Хъа гъамус мицдар ксариз суал: «Хурагнакан фикир апури гъапу гъудган ужу вуйкля, дарш хурагъ дипну, Аллагъдикан кку фикир апури гъапу?» Ухъу гъудгник кайи вахтна Аллагъдикан кку фикир дапну ккунду, эгер вари гъудгнийгъи шулдарш «аьлгъам» урхруганкъан. Гъаз гъапиш, «аьлгъам» урхруган, «иййаканнаббуду» кфуру гафну «Увуз ибадат апурача» кфуру мяна тувра. Ва гъаму вахтна эгер уву хурагнакан фикир апури гъахъиш, фици шул? Думу фикри инсан ужуб дару йишвахъиндира илтйиклуз мумкин ву... Гъази вуйиган, аьзиз мусурмнар, ухъуз аьгъдру ляхнар гизаф а, ва зарафат бадаликъан мицдар гафар пуз хай даршул. Хъа аьлимарилан, тьялимарилан лазим даруб пувалихъан гизаф ярхла духъну ккунду. Гъит Аллагъди кку ухъу футнайихъан ярхла апри! Амин, я Мужиб!

Учредитель
Благотворительный фонд «Путь».
Газета печатается по согласованию и одобрению Духовного управления мусульман Дагестана

Редакционный совет
Председатель редакционного совета
муфтий РД
Ахмад-хаджи АБДУЛАЕВ

Заместитель муфтия РД
Махди-хаджи МУТАИЛОВ

Главный редактор
Айна (Патимат) ГАМЗАТОВА

Редактор
Ансар РАМАЗАНОВ

Канонический редактор
Мухаммад-Рамазан РАДЖАБОВ

Корректор
Шарафудин ДАШДЕМИРОВ

Художник
Саид САИДОВ

Дизайн, вёрстка
Лейла ГУСЕЙНОВА

Менеджер
Абдусабир АХМЕДОВ
При перепечатке ссылка обязательна.
Набрано и сверстано на компьютерной базе газеты «Ас-Салам».

Газета зарегистрирована Федеральной службой по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций.
Свидетельство о регистрации ПИ № ФС 77-42079 от 24 сентября 2010 г.
Отпечатано в ООО «Дом печати» по адресу: пр-т Акушинского, 20. Заказ № _____

Тираж 2.820 экз.

Сдано в печать 18 августа 2011 г. в 20:00

Адрес редакции
367015, РД, г. Махачкала, ул. Азиза Алиева, 2.
По вопросам подписки и доставки обращаться по телефонам: по Республике Дагестан – 8-988-699-28-24 по г. Махачкале - (8722) 914-222.
E-mail: info@assalam.ru; www.assalam.ru

Гъарвахтна гъудгнин дижиклну хъувалин фазилатвал

Гъарвахтна гъудгнин дижиклну хъувализ ихъ инсанари цибтган фикир туврадар, гъаци вуйиган му ляхнин фазилатваликан ктибтуз ккундузуз. Гъудгнин жиклувал – думу, хусуси ниятра ади, ихъ жандин улупнайи гъендемер жиклувал (маш, хилар, ликар) ва хиларихъди клулин масгъ аплувал ву. Гъудган аплуз гъудгнин жиклувал Аллагу Тааьлайи асас шартди дивна. Гирами Къур'анди дупна (мяна): «Эй Аллагъдихъ хъугъдар! Эгер учву гъудган аплуз гъазур шулаш, дидин улихъ гъудгнин жиклай гъаму саягъниинди: маш жибклай, хъасин хилар хъуршларихъна, къяши хлихъди клулин масгъ апинай ва зизкъарихъна ликара жиклай...» (сура «Аль-Маидат», аят 6).

Мугъяммад-Амин Мугъяммадрасулов
aminassalam@gmail.com

Гъаму ляхнар апруганра гъудган апруганси гъудгнин жиклуб важиб ву: 1) Къабилан тлаваф апруган; 2) Къур'андик кучруган; 3) Къур'ан за апруган (дидик кудручди сумкайиъди гъабхурашра). Мусурман касди гъарвахтна гъудгнин дижиклну хъувализ гъузуз чалишмиш духъну ккунду, гъаз гъапиш думу ибадат аплувал ву ва дицир кас гъарвахтна ибадат аплурайирик мисал ву. Му саягъназ айивал ризкъ артухъ хъуз ва чуру кжагарихъан, лазим дару ляхнарихъан урхюз себег шулу. Гъудгнин жиклувал Пайгъамбарин гъадмукъан ижми сунна вуки, гъелелиг гъудгнин дижиклди иплуз, убхъуз, ахузкъан ужу дар! Гъарвахтна гъудгнин дижиклну хъувал клуруган, яни гъудгнин жиклувал батил гъабхъиган, цийиклулган жиклури хъуб ву. Гъарвахтна гъудгнин дижиклну хъувалин фазилатваликан гизаф гъядисар а, ухъу дурарикан сакъюдар хидихъа. Пайгъамбари гъапну: «Фунури камилвалиинди гъудгнин гъижиклиш, хъасин дюн'айикан вуйи фикрар адарди къюб ракааьтнан гъудган гъапиш, учв бабкан фици гунгъар ктарди гъахънуш, гъаци гунгъарихъан марцц хъиди» (Абу Давуд, 605). Жара гъядисди дупна: «Аллагу Тааьлайин луклуру гъудгнин жиклурайи вахтна, ушв штухъди марцц апруган, гунгъар ушвнианмина удучуру; хъюхъ марцц апруган, хъюхънианмина удучуру; маш жибклуруган, гунгъар дугъан машнахъан ярхла шулу, гъятта урчвмарикк ккайи гунгъарра кмиди; хилар жиклуруган, тубарин шибариккан кмиди гунгъар ккудучуру; клулин масгъ апруган, клул'ан гунгъар удучуру, гъятта ибаранна кмиди; ликар жиклуруганна, гунгъар марцц шулу, шибарикк ккайидарра кмиди. Хъасин думу мистаз гъагъюру ва дугъан гъудган дугъаз савабнан шулу» («аль-Муватта», №30). Жара гъядисди Пайгъамбари гъерхну: «Аллагу Тааьлайи гунгъарин афв апру ва дережа за апру ляхникан хабар тувзачуз?». Дурари гъапну: «Йип, я Аллагъди гъаьнайир гъа. Пайгъамбари гъапну: «Думу гъудгнин дижиклну, гизаф ликар алдагъури, мистаз гъагъювал ва, душваз гъудган апбалан къяляхъ, гъюру гъудгниз ккилигувал ву, ва му ичв нефсдихъди вуйи дяви ву» (Ибну Маджа, №427). Гъацира дупна: «Фуну касди лайикъ вуйибси гъудгнин дижиклну, хъасин заваризди лигури гъапиш: «Ашгъаду алла илагъа иллаЛлагъ ваашгъаду анна Мугъяммадан абдугъу варасулогъу», - дугъаз Женнетдин вари 8 ракнар тлаъру ва думу чаз ккуни ракнарианмина учвиди» (Альгмад, Абу Давуд). Умар асгъабди гъапну: «Камилвалиинди гъудгнин жиклували увхъан шейтан ярхла аплуру». Гъит Аллагъди гъагъюзу му ляхнихъди гъагъюз амур апри! Амин!

Суфизм инкар аплурайи касди диндин мурхъларра инкар аплура

ПАЙГЪАМБАРИН НАСЛИКАН ВУЙИ, «УСУЛЬ ФИКЪГЪДИН» МАГИСТ АБДУРРАГЪИМДИХЪДИ ВУЙИ ИНТЕРВЬЮ

Илим артухъ аплуз, иман ижми аплуз ккунивали думу ляхнихъ юкв хъишну лихурайи, илим аьгъю аплурайи инсанарихъна илттиклуз гъитру. Ва ухъуз дурари хъапрайи уьмрикан, рякъкан аьгъю аплуз ккунра шулу. Гъи ухъу Макназдан вуйи магистр Абдуррагъимдихъди гафарчлалар апидахъа.

Гъажимурад Омаргаджиев

- Абдуррагъим, кидибт увкан, яв тамам ччвурра йип?

- Йиз ччвур – Абдуррагъим Саид аль-Карим ибн Нагъил аль-Хасани вуйиз. Йиз хизан Пайгъамбарин гъа насликан вуйиз. Мазгъабдиъ узу имам Маликдихъди гъагъюраза, аькьидайиъ – имам аль-Аш'абрийихъди, хъа суфизмиъ – шазали тларикъатдиъ аза.

- Уву фицдар алимарихъ илим гъадабгъунва?

- Узу аьхю, адлу алимарихъ гъурхунза, гъамд ибшри Аллагъдиз гъа. Аллагу Тааьлайи узу Макназдиз ва жара йишварий аи алимарихъна гъаьбан Дугъан узухъна вуйи аьхю рягъмат ву. Дурар: Фарид аль-Ансари, дугъаз чан вахтарин мужаид клури гъахъну, Гъамид аль-Вафи, Мугъяммад Рамазан аль-Бутти, Мустафа Бугъа, му касдиз къюбпи имам Шафии клури шулу, фикъгъдин ва усулин адлу китабарин автор Вагъбату Зугъайл, Шамдин муфтий Аляуддин Заьгари, Шамдин мугъяддис Нуруддин Итр, шейх Бисаму аль-Гъамзави ва гъ.ж.

- Фицдар китабарикан жарадариз илим улупуз ижазихтияр тувунвуз?

- Узу аьлимари 300-дихъна жорбежор китабарин ижазийр тувунвуз. Гъядисарин «Сагъигъ аль-Бухари ва Муслим», имам Маликдин «Муваттаъ», имам Шафиидин «Муснад» китаб ва гъ.ж.

- Яв уьмрин мурад-метлеб фициб вуаяв?

- Йиз метлеб инсанариз кюмек аплуб, Исламдихъна теклиф аплуб, инсанариз Пайгъамбарин гъа Суннайикан улупуб ва уждар дару адатарихъан ярхла аплуб.

- Увухъди Дагъустандиан фужкла урхури гъахънийин?

- Дамаскдиъ узухъди Дагъустандиан гизаф баяр урхури гъахъну. Узу дурарихъди уждар аьлакьийриш шуьза. Гизафси вахт гъадрарихъди адапури шуьза, уждар баяр вуйи. Дурари узуз «Макназдан вуйи шейх» клури шуьйи. Дамаскдиъ узу дарсар туврира гъахъунза ва узухъна дагъустанлуйир саб китабдикан

чпиз дарс урх, клури гъафиган, къан дарапди, дурариз урхури шуьза, гъаз гъапиш фици дурари юкв хъади дарсар урхуруш, узуз рякъкьюзуз.

- Яв мялимарин суфизмихъди фициб аьлакьа айи?

- Дурар вари гъаьк суфизмихъна ужуьйи илттиклуьйи. Жунайид аль-Багъдадийин Къур'андиз ва Суннайиз тьлуьк вуйи суфизмин рякъкьюьди гъагъюра.

- Гъийин йигъан суфизмин метлеб фу ву?

- Суфизми юкв марцц аплуру, Аллагу Тааьлайихъна, Пайгъамбарихъна гъа ва вари мусурмарихъна ккунишин артухъ хъуз себег шулу. Суфийрин рякъ иман ижми аплуру, ихласвалихъна хъаьруб. Аллагу Тааьла аьгъю аплурубу ву.

- Суфизмиз инкар вуйида-рикан фу пуз шулу?

- Шли суфизм инкар аплуруш, дугъу диндин мурхъларра инкар аплура. Ухъуз аьгъахъузки, Исламдиъ шубуб мурхъл а: Иман, Ислам, Игъсан. Игъсан – жвуван кьваз тербия тувувал ву. Диди инсандиз Аллагу Тааьлайиз ибадат чаз Думу рякъюрайиганси аплуз улупуру. Шейхар – кьваз тербия туврудар ву, дурари Аллагу гъагъю аплуз кюмек аплуру, гъарвахтна Аллагъдиз гъа уву рякъюрайиб увуз аьгъю аплуру. Ухъу мидиз фициб ччвур тувишра, фаркъвал адар: суфизм, зугъд, кьван тербия ва гъ.ж., метлеб саб ву – Игъсан. Суфизм инкар аплуру ксарин иман камил даршул, гъаз гъапиш Аллагу Тааьлайи ухъуз Къур'андиъ ибадат аплури нафс марцц апинай дупна.

- Шейх Саид-эфендийикан фужкла гъеебхъунвуз?

- Ав, гъеебхъунвуз, гъит Аллагъди гъа думу урхри. Узу умуд кивунза, Аллагъди гъа узуз дугъахъди гъюрьшмиш хъуз мумкинвал тувур, клури. Аллагу Тааьлайи инсанарин юклар дугъахъинди илттиклуз клури. Шейхар ккун дараплуз фици шулу, дурариз эдеб аплуб – Аллагъдиз гъа ибадат аплувал вуйиган. Эгер узуз

дугъахъди гъюрьшмиш хъуз мумкинвал гъабхъиш, узуз дугъан хилиз мак аплуз ккундузуз, хабахъ хъауз ккундузуз, йиз юкв дугъан кьвахъди сатли аплуз ва дугъан Аллагъдихъан гъа вуйи нурикан узузра хъуз. Гъит Аллагу гъа дугъин рази ишри.

- Тавассуликан фу пуз шулу?

- Тавассул хай шлуб вуйивализ гизаф далилар а. Псевдосалафитарин шейх Мугъяммад ибн Абдул Вагъабдикан думу инкар аплурадар. Дугъан мархъ ккун аплуваликан гъерхган, дугъу гъапну: «Уждар ксарихъанмина тавассул апбаз хай даршлул адар. Дюаьийгъ клуру: «Узу ккун аплураза Увкан Яв Пайгъамбарин гъа гъюрматнаан, гъаькь лукларин гъюрматнаан, ясана саб фунуб-вуш накъв кьваз ади, ва гъаддин багахъ ккун дапну ккунду» (Фатава Мугъяммад ибн Абдул Вагъаб, 3/68). Халиф Мансур гъаьждиз гъафиган, Пайгъамбарин гъа накъвдихъна зиярат аплури, дугъу имам Маликдихъан гъерху: «Я Абу Абдиллагъ, узу дюаь Кьиблайихъинди илдишну аплури, дарш Пайгъамбарин гъа терефназди?». Маликди гъапну: «Дугъан мийлттиклан, думу яв тавассулчи ву ва яв аьхюну аба Адамдинна Аллагъдин гъа арайиъ тавассул аплуру ву. Илттикл Пайгъамбарихъинди гъа ва Дугъкан шафааьт ккун апин, ва Аллагъди гъа Дугъаз увхъан шафааьт аплуз ихтияр тувиди» («Жавгъару Мунъан» китабдиъ Ибну Гъажар, «Шифа» китабдиъ Къази Ияз). Гъацира имам Нававийи му ляхин ихтияр айиб вуйиваликан «Аль-Мажму 8/282» китабдиъ дупна. Хъанара жара далилар а, амма гъаври шлудариз гъамрарра чьяан ву.

- Дагъустанлуйириз фу ккун аплурава?

- Дагъустандиъ айи вари мусурмариз мясляаьт ккун аплураза. Гъит ичв юкварий чиб-чпихъна Аллагу гъа бадали вуйи ккунивал артухъ ибшри!

- Баракаллагу увуз, Абдуррагъим, му сюьгбатнан. Гъит Аллагъди I ихъ варидарин гунгъарин афв апри ва ухъуз Женнет къисмат апри! Амин!

Хяларди гьягъюз ихтияр айин?

1 « гьягъюз ккундуш, ихтияр гьадабгъну ккунду. Магъа думу вахтар: 1. Гьачиндин гьудгнин улихъ вахтна. Му вахтна гизафси инсанар даахну шулу. 2. Хьитирхбандин гьудгнихъан. Му вахтра инсанар дахърайи вахт ву. 3. Лисунган инсанари эргвал йивурайи, заълан вуйи паллар илдитну даахнайи вахтна (кьяйлулатдин вахт). Гьаму шубуб вахтна Кьур'анди жарадарихъна гьягъюз ихтияр туврадар, гьадрар инжик дарапуз ва дурарин гьяцал йишвар дьяркъбан бадали. Исламдигъ эргвалинра, ляхнинра, ибадат апбанра эдебар а. Гьарсабдиз чан вахт улупна, дурари чпизиз манигъвал дарапуз ва гьарури чан гьякьар урхюз кьури. Инсанди эргвал йивну ккунду, ибадат апру вахт гьабхьиган думу ляхин кьвантан апбан бадали. Сар касдира тмунури эргвал йивурайиган, манигъвал дапну ккундар. Ва гьаци вуйиган, гьадму эргвал апруайи вахтари хьялижвидра душну ккундар. Кьур'андигъ му шубуб вахтан гьякьнаан дупна (мяна): «Эй Аллагъдигъ хьугъдар! Гьит учвхъан ихтияр гьадабгъри учвуз гьулугъ апруайидарира, йисар тамам дархьидарира шубуб вахтна: гьачиндин гьудгниз улихъ вахтна, йигъну, учву палат илдитну вахтна, ва гьитирхбандин гьудгнин кьяляхъ. Гьамрар ичв жанар гьяцал шлу вахтар ву. Хъа жара вахтари чиб-чпихъ гьягъювалигъ я учв'ин, я дурарин гунагъ алдар. Гьаци Аллагъди хъ учвуз аьламатар арццра, Аллагъ хъ варидарикан аьгъюр ву» (ан-Нур, 58). Йисарикк ккудрукьку бицидарихъан чпин аьйир-

бабарихъна фу вахтна вушра гьягъюз шулу ва вари йишв дурарихъди адапузра шулу. Хъа дидиснайи лукларин, жара инсанарин улихъ жандак гьяцал апруз гьарам ву, ва хай даршлу вахтна дурарихъ гьягъюзра ихтияр адар.

Ихтияр гьадабгъбан эдебар:

1. Ихтияр бисру касди явашди ракнарлик кучну ккунду. Ракин тлапган, гьадрарин хулан айити аьибдиз дилигбан бадали гьвалахъди дугъжвну ккунду. Табаранийихъан вуйи гьадисдигъ дупна: «Учву ракнарликхъна ул-улихъди магънайи, гьвалахъди гьачай, хъасин хулаз учвуз ихтияр гьадабгъай. Эгер ихтияр тувиш, учв айитинди, эгер тутрувиш, кьяляхъ хъадак». 2. Ракинрик кучбалан кьяляхъ кьуб ракатан гьудган

апрубсиб вахтна ккилигну ккунду. Хъасин хъанара кучну ккунду ва гьацибсана вахтна ккилигуру, белки хулан эйси гьудгник кади шул. Гьадисдигъ дупна: «Ихтияр шубуб ражари ккун апин, эгер ихтияр тувиш учв, дарш кьяляхъ хъадак» (Аль-Бухари, Муслим). 3. Эгер сабпи ражари ракнарлик кучган, «фуж ву?» кьури гьерхну, жвуван ччвур, ясана наслин ччвур дупну ккунду. «Узу вуза» кьури жаваб тувуз хай шулдар. Жабири ктибтну: «Саб ражари узу Пайгъамбарин хъ ракнарлик кучунза. Дугъу «фуж ву?» кьури гьерхну. «Узу вуза» кьури жаваб тувунза. Му ляхнин Учв разиди даруваликан улупури Пайгъамбар хъ «Узу, узу, узу» гафар текрар гьапну. (Аль-Бухари, Муслим). Гьамциб жаваб сар жара касди тувиган, хулан эйсии гьапну: «Йиз дустарин арайи «Узу» кьуру ччвур али

дуст адариз.

4. Ракин абццну хулан эйси хулаз айиваликан мялум гьабхьиган, салам тувну, хулазди учвуз ихтияр гьадабгъну ккунду. Гьадисдигъ дупна: «Сар аьсгъаб Пайгъамбарин хъ хулазди салам тутрувди учвну. Пайгъамбар хъ дугъкан кьяляхъ душну сабан «Ассаламу алейкум» пуб, хъасин хулазди учвуз ихтияр бисуб ккун гьапну» (Ат-Тирмизи, Абу-Давуд). 5. Хулазди ракнарлик учвубра эдебарикан ву. Хулазди унчварин, я жара учвуз, ясана улдучвуз шлу йишварихъанмина дупну ккундар. Кьур'андигъ дупна: «Учву хуларизди ракнарликмина учвай» (аль-Бакъара, 189). 6. Хулазди учврур явашди учвну ккунду. Фунуб вушра хулазди учвну ккундар, анжагъ увуз гьапибдиздигъан. Белки имбу хуларигъ дугъан

фукла гьадабгъну ккуниб айкла.

7. Эгер хулан эйси адарш, хулазди душну ккундар, дурар яв багахьуйир, дустар вушра. Эйсии чан хпириз, ясана веллариз хьялижв гьюрваликан хабар тувнушра кмиди думу дарфидикан гагъди учвуз хай шулдар. Амма хай шулу, эгер учвуз теклиф дивруш хулан эйсийин аьхюну, яни йисар тамам духънайи баяри, ясана хпирин мирасарикан вуйи жилар хулаз ади гьадрари гьапиш. Му ляхнари жорбежор футнейрихъан урхюру. Гьадисдигъ дупна: «Жара дишагълийирихъ гьягъювалихъан ярхла йихъай». Сар касди гьерхну: «Я Пайгъамбар хъ, хъа жилирин гьардшарихъди фици шулу?». «Думу ляхин йиклувал ву», - гьапну Пайгъамбар хъ (Аль-Бухари). Гьаз гьапиш, думу жилирин багахьлу мирас уткан суратнан, уткан гафар апрур, чачьинди инсанарин фикир гьадабгърур, девлетлур хьуз мумкин ву. Ва дурар артухъ чиб-чпиз рякьюри гьахьиш ва ижми иманра адарш, шейтани дурар чьуру ляхнихъ хъауз мумкин ву, ва вари мирасарихъди аьлакьийр чьургьиди. Гьаму ляхнарихъан Пайгъамбар хъ ухьу ярхла апрура. Эгер жилир хулаз адру вахтна дугъан варитган ужур дуст гьафишра, хпир дугъаз хулазди учвуз ихтияр тувну ккундар. 8. Жарарин хулазди унчварихъан, ясана раккнигъ айи урчнаан лигуз хай шулдар. Гьадисдигъ дупна: «Шликла жарарин хулазди гьилигиш дурарин ихтияр дарди, дурариз думу кас уларин акв адарди апруз ихтияр а» (Аль-Бухари, Муслим). Гьит Аллагъди хъ гьаму гьапибдигъди гьягъюз ухьуз амур апри! Амин!

Сад йисан ушв гьибсигансиб саваб шулу

ШАВВАЛЬ ВАЗЛИГЪ ДИСРУ УШВАРИКАН

Шавваль ваз Рамазан вазлин кьяляхъ гьюру ваз ву. 1-пи Шавваль машкван йигъ шулу. Му йигъан ушв бисуб гьарам дапна. Хъа му йигъхъан-тина вуйи 6 йигъан ушвар дисуб аьхю сунна ву.

Мягъяммад Мягъяммадов

Саб вазли ушвар дидисну, машкван кьяляхъ хъанара ушвар дисувалигъ фициб гьикмат а? Гьикматар гизаф а. Дурарикан саб, саб вазли ушвар дисури инсанарин хурагнахъна ужуб иштагъвал ади шулу ва му саягънагъ ушвар дисувал давам апуб нефсдиз читин ляхин ву. Гьаци вуйиган, Аллагъдиз хъ табигъ духъну чан нефсдиз гьаршу гьахьиш, мидин саваб аьхюб шулу. Саб ваз Рамазандин ва 6 ушв Шаввалинра гьисаб гьапган, 36 ушв шулу. Абу Аюб аль-Ансарийихъан вуйи гьадисдигъ дупна: «Шли Рамазандин вазлигъ ушвар гьидиснуш ва хъасин Шавваль вазликанра 6 ушв гьидиснуш, думу касдиз вари йисан ушв гьибсигансиб саваб шулу» (Муслим). Хъа эгер Рамазандикан ва Шавваликан дарди жара

вазари 36 ушв гьидиснуш, сад йисан гьидисгансиб саваб шулин? «Бужайрами» китабдигъ дибикна, эгер Рамазандин вазлигъ ушв гьибсигансиб, хъасин Шаввалигъра 6 ушв, сад йисан фарз ушвар гьидисгансиб саваб шулу. Эгер 36 йигъан Рамазандикан ва

Шавваликан дарди гьидиснуш, думуган сад йисан суннат ушвар гьидисгансиб саваб шулу. Суал: Рамазандин вазли ушвар дидисну касдиз Шаввалин суннат ушвар дисуз хай шулин? Му суалназ аьлимари гьамциб жаваб тувну: «Эгер дугъу ушвар гьидисундарш саб себег ади, дугъаз Шаввалин ушвар дисуб суннат ву, амма дугъаз вари йисан ушвар гьидисгансиб саваб хьибдар. Хъа эгер дугъу саб себег адарди Рамазандин вазли ушвар ккадагънуш, дугъаз Шаввалин вазлин суннат ушвар дисуб гьарам ву, гьаз гьапиш, саб себег адарди ккадау ушвар дугъу кьан дарапди кьаза дапну ккунду. Шаввалин вазли ушвар чпи-чпихъди даршра дисуз шулу, амма машквар йигъхъан хъюгъну 6 ушв сатиди дисуб ужу ву. Шаввалин ваз ккудубкиган му суннайин вахтра ккудубкьуру. Амма ккудубкиганра му суннат кьаза апуб ужу ву. «Бужайраийи» дибикна, эгер гьаму суннат ушварихъанди фарз-кьаза ушвар дисури гьахьишра, Шаввалин суннат ушварин саваб шулу, кьури. Гьит Аллагъди му суннайихъан ижмиди хъчихуз ухьуз тавфиквал туври! Амин!

Ибадат алуз гьялак йихъ!

1 « Гьаз гьапиш, эгер шлиз гьадму йишван ибадатдиъ хьуз ккундуш, думу кас вари Рамазан вазлиъ ибадатдиъ шулу ва асас вуди думу чалишмиш хьиди ккудукIру 10 йишван. Ухьуз варидариз аьгъяхьуз, фициб аьхю рягьмат вуш ухьуз Рамазандин ваз: Аллагьу Тааьлайи инсанарин гунгьарин аьфв алуру ва гьаплу ужуб ляхнин, ибадатдин аьхю савабар тувру. Аьйшайи гьашну: Пайгьамбари ﷺ Рамазандин вазлин ккудукIру 10 йиш ибадатвалиъ адапIури гьахьну ва чан хизандиъ айи имбударра ибадат алуз нивкI'ан уягь алури гьахьну. Гьаму йишван Кьур'ан урхуб, зикир алуб, суннат-гьудгнар алуб, шлик къаза-гьудгнар каш, къазийр алуб ужу ву. Хьанара Аллагьдикан ﷻ ужувлар, рягьмат ухьуз, ихь мирасариз ва вари мусурмнар из гьаму дюн'айиътра ва аьхиратдиътра ккун дапIну ккунду. Пайгьамбари ﷺ думу йишван гьаму дюаь урхури гьахьну:

اللَّهُمَّ إِنَّكَ عَمَّوُ تُحِبُّ الْعَمَّوُ فَاعْفُ عَنَّا
(Аллагьумма иннака аьфуввун ту-гьиббуль аьфва фьаьфу аьнна). Гьаму дюаьин мяна: «Я Аллагь, Уву рягьимлур вува, уву гунгьарин аьфв алуз ккунир вува, ич гунгьарин аьфв апиьна».

Эгер вари йишв ибадатвалиъ адапIушудларш, йишвандин ккудукIру вахтнакъан ибадатдиъ хьуз чалишмиш йихъай, хьа эгер гьацира шулдарш, йишвандин ва гьириндин гьудгнар мистагь жьамьаьтдиъди алуз зегьмет дизигну ккунду. Гьадму гирами йишвандин лишнар ухьуз гизафдариз рякьюз мумкин адар, фицики думу Аллагьу Тааьлайи чан ккуни луклариз, гьациб макьамдиз дуфнайидариз улупрудар ву. Хьа фуж гьаму йишван ибадатдиъ гьахьнуш, дугъаз думу лишнар гьяркьюндашра, иншаАллагь, Аллагьу Тааьлайи дугъаз аьхю саваб тувиди.

Закат-уль – фитIр (ушварин сь)

Закат-уль-фитIр (ушварин сь) тувуб фарз ву вари мусурмнариина, эгер дугъан гьадму йигъаз ипIуз ужуб аш ва ригь алабхъайиз чIивиди имиш. Месела: эгер гьадму вахтназ велед бабкан гьахьш, дугъан закат тувру, хьа эгер гьадму вахтназ сар кас кечмиш гьахьш, думуган дугъан закат тувурдар. Ушварин сь тувуз шулу Рамазандин ваз ккебгъхьанмина, хьа амма закур машквар ву кIуру йигъан ригь алабхъхьанмина тувуб ужу ву. Хьа варитIан ужу ву думу тувуб, машквар гьудгнун улихь. Ва гьацира думу машквар йигъан ригь алабхъру вахтнакъан тувуз хай шулу. Гьаму вахтан къаляхъ тувуз кIури гьибтуб гьарам ву. Хьа фуж хьуркьундарш гьаму вахтназ тувуз, дугъаз думу тувуз гьялак хьуб фарз ву. Гьарсар йисар гьахь мусурмандиз фарз ву чахъан ва чан хиликк ккайдариъхан (хпир, веледар ва гь.ж) тувуб. Дурариъхан тувбан бадали гьадрариъхан вакилвал (ихтияр) дибисну ккунду. Ухьухь ушварин сь дяхнинди туври шулу. Дяхин ужуб ва марцциб дубхьну ккунду. Саб сь 2 кг 400 г шулу, амма душвак жюрбежюр чIюрхишнар кайивализ дилигну 2 кг 500г тувуш ужу ву. Хьа саспи алимари сь 2 кг 700 г гьисаб алуру ва гьамци ухьура тувуш ужу ву. Гьанифи мазгьабдинди саб сь 3 кг 700 г шулу.

Эгер дяхнинди сь тувуз читинди вуш, Гьанифи мазгьабдинди думу пулихьди тувуз шулу, гьадму дяхнин кьимат. Ушварин сь тувайиз ният дапIну ккунду: «Узу ният алураза гьаму фарз вуйи ушварин сь узхъан (йиз хпирихъан, йисар тамам дархь веледарихъан: балхъан, шурхъан-дурарин чьвурар кIури) Аллагь ﷻ бадали тувуз». Эгер йисар тамам гьахь мусурман касдиъхан сь туври гьахьш, жара мусурман касди, думуган гьадму касдиз вакилвал тувну ккунду. Ушварин сь тувру гьаму исихъ улупнайи жюре инсанариз:

- 1. Фагьир:** Думу ву гьацир кас, эгер дугъаз йицIуб манат лазим вуш, дугъаз шубуб манатIан адар;
- 2. Мискин:** Думу гьацир кас ву, эгер дугъаз йицIуб манат лазим вуш, дугъаз 6-7 манатIан адар. Гьаму жюрейин инсанарин жергейизди илим урхурай-

на думу гьурубкъан, дугъаз дидкан чаз ккуниб алуз хай шулу: ипIуз, масу тувуз, пешкешди тувуз ва гь.ж. Пайгьамбарин ﷺ гьядисдиъ дупна: «Рамазандин вазлиъ мусурман касди гьидису ушвар завариз рукьурдар, дурар ушварин сээр тувайизкъан заваринна-жиларин арайиъ дугъжувру». Ушварин сь гьарсар мусурман касди тувну ккунду, увш гьибиснушра гьибисундаршра. Эгер ушварин сь туври гьахьундарш, думу къаза алуз гьялак духьну ккунду, фицики думу мусурман касдиз фарз ву.

Машквран

Машквар хьайиз улхъан йигъан лавландин гьудган хьубси машквар ккебгьру. Гьадму вахтнахъанмина вари мусурмнар из такбир урхуб ужу ву:

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ وَ لِلَّهِ الْحَمْدُ

Эгер ушварин сь туври гьахьундарш, думу къаза алуз гьялак духьну ккунду, фицики думу мусурман касдиз фарз ву.

идар, диндин мялимар дахил шулу;

3. Закат уч алурайидариз;
4. Ислам дин къабул гьапIдариз (Ислам дин къабул дапIну гьадму закатдиъ игьтияж айидариз);
5. Чан эйсийихьди уч саб тьяин вуйи кьиматнахъ азад алуз йикьарнаъ айи лукIраз;
6. Шлик жара касдин буржар каш, ва думу буржра Шариьтдиъ гьялал кIури улупнайи мутмйириз дубхьну ккунду;
7. Фуж гьякь рякьюь ва кьафирариъди гьазаватдиъ аш;
8. Шариьтдинди рякьюь айидариз, эгер чпиз лазим вуйиб гьадабгьуз шуладарш. Сабпи нубатнаан закат тувуб ужу ву мирасариз ва гьуншйириз, эгер дурариз закат рубкьуруш (уву дюрхну ккуни мирасариз тувуз хай шулдар. Дурар гьисаб шулу: хпир, йисар дархь веледар, ва къувват адру абйир-бабар). Эгер мирасаринна, гьуншйирин арайиъ адарш закат тувуз шлу ксар, думуган закат тувру чпин гьулаъ шлиз рубкьуруш, гьадгъаз. Эгер гьулаъра адарди гьахьш гьацдар ксар, думуган гьунши гьуларий аш, гьадрариз тувру. Шлиз рубкьуруш гьадму сь, дугъахь-

«Аллагьу акбар, Аллагьу акбар, Аллагьу акбар. Ла илагьа илла ллагьу ва ллагьу акбар. Аллагьу акбар ва лиллагьиль гьямд». Такбир машквар гьудган апIайиз урхуру ва гьацира гьачIнинган, хьабхъган, йишвну. Саб гафниинди гьарвахтна такбир урхури гьахьш, ужу ву. Машквар йишвну Аллагьдиз ﷻ ибадатвалиъ гьахьш ужу ву. Фуну касди хьан вари йишв ибадатвалиъ адапIуз шулдарш, гьит думу йишвандин аьхю пайкъан ибадатдиъ ишри, хьа гьацира шулдарш, саб сьаьтдикан ишри ва хьитIрхьандинна, гьириндин гьудгнар мистагь жьамьаьтдиъди алуз чалишмиш ишри. Думу йишван Кьур'ан, зикир, салават, дюаь ва гь.ж урхуру. Гьацишварианмина машквар гьудган хьайиз гьарсар кас чан марццишнар ихъ гьахьшра ужу ву. Машквар йигъан марцци ккурттар алахьуб, тIубахъ арсран тIублан хьапIуб, миск алуб, ухди машквар гьудгниз гьагьюб ужу ву. Машквар йигъан мусурмнари чпин разивал улупуру, чиб-чпихь машквар тебрик алуз гьагьюру ва ккун алуру

Аллагьдикан ﷻ гьидису ушвар къабул алуб. Мусурмнар гьаму машквар гьазур шулу йигьар ккимиди, фицики думу вари мусурмнар из гирами машквар ву. Гьадму йигъан гьацира аьжузариъ садакъа тувру ва чпин мирасарин ва вари мусурмнар ин накьварихъна гьагьюру. Накьварихъна машквар йишванра гьагьюру.

Машквар гьудган апиьан кьайда (Салат-уль-ид)

Машквар гьудган-къюб ракаьтдин суннат-гьудган ву, думу аьхю ва бицIи машквар алури шулу, ригь удубчIвну саб гьацI сьаьтдилан. Машквар гьудган хулаъра алуз шулу, хьа амма жилариз думу имбу мусурман гьардшариъди мистагь алуб ужу ву. Мистаз гьагьруган, ярхи рякьюьди гьагьюб ужу ву, хьа къаляхъ хьтакруган жикьий рякьюьди.

Машквар суннат-гьудган алуруган гьамциб ният алуру: «Узу ният гьапIза гьудган алуз суннат машквар гьудгнин 2 ракаьт Аллагь ﷻ бадали кьиблайихьинди илдицну Аллагьдихьна ﷻ ада алуз, Аллагьу акбар».

Эгер думу гьудган имамдихьди алуруш, ният алуруган «жамьатдихьди» ясана «имамдихьди» кIуру гафарра дупну ккунду.

Ният алуруган Аллагьу Акбар кIури, хилар ибарихьна за алуру, ис дапIну мухриъан цIиб исина ва хутIнахъан зина дивру. Шлиз аьгъаш, эвелиъ «важагьту» урхуру. Гьаму урхан къаляхъ хьанара хилар за дапIну Аллагьу Акбар кIуру, хьасин хилар фун'ин дивну гьаму дюаь урхуру:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ أَكْبَرُ
«Субгьяналлагьий валь гьямдIу лиллагьий ва ла илагьа илла ллагьу валлагьу акбар».

Гьаму дюаь урхьалан къаляхъ, хьанара Аллагьу Акбар кIури хилар за алуру, хьасин сабпи ражниси гьаму дюаь урхуру. Ва гьамци 6 ражари «Аллагьу Акбар» кIуру ва 6 ражари «Субгьяналлагьий...» урхуру. Гьамрар вари апиьан къаляхъ ургуби ражнура «Аллагьу акбар» кIури хилар за алуру ва, хилар ис дапIну, «фатигьа» сура урхуру. Хьасин имбудар вари ухьу гьудган алуруганси алуру.

Кьюбпи ракаьтдиз суждайан гьуджвруган, хилар за дапIну, «Аллагьу Акбар» дупну, фун'ин дивру. Хьасин хьанара за дапIну хилар «Аллагьу Акбар» дупну, хилар фун'ин дивну «субгьяналлагьий...» урхуру. Гьамци 4 ражари хилар за дапIну, «Аллагьу Акбар» кIуру ва «Субгьяналлагьий...» урхуру. Гьамци хьубпи ражнура хилар за дапIну «Аллагьу Акбар» кIуру ва, хилар фун'ин дивну, «фатигьа» урхуру. «Фатигьа» урхуруган, дидин улихъ «ауьзура» дупну ккунду. Хьасин вари, гьудган фици алуруш, гьаци алуру.

Кьюби ракаьтариътра «фатигьа» урхьалан къаляхъ Кьур'андиан фука урхуб ужу ву. ВаритIанна ужу ву, эгер сабпи ракаьтдиъ сура «Каф», кьюбпидиъ «Икьтабара» гьурхиш, хьа шлиз дурар аьгьдарш, сабпи ракаьтдиъ - «Кьуль я аййугьаль кафирун», кьюбпидиъ - «Кьульгьу».

Шли машквар гьудган хулаъ алуруш дугъаз думу чан хизанариъди (хпирихьди, бицIидариъди, дадайихьди, чйирихьди ва гь.ж) алуб ужу ву. Машквар гьудган рякьюь айидарира алуб ужу ву.

Музыка — мусурман дару ксарин машгъул ляхин ву

МУЗЫКАЙИКАН ВА МЯЪЛЙИР АПУВАЛИКАН ШАРИАЪТДИЪ ФУ ДУПНА?

Гъийин девриъ, гъюрматлу ватанагълийир, музыкайин, мяълийир апбан, дурар хай шлудар вуш - дарш, инсанарин арайихъ жюрбежюр фикрар арайиз гъюра. Гъаци вуйиган, гъаму макъалайихъ уху му месэла ачухъ апидихъа.

Мугъяммад ибн Адам

Музыка ва мяъли апувал

Ухъуз рябкъюрайиганси, музыка гизаф артухъ дубхъна ва гъарсар кас дидин тясирнакк кахъна. Саспи вахтари инсанариз ккундаршра, дурариз музыка ебхъуру. Гъамус музыка адру магазнар

шулаш, гъеле саспи вахтари сабпи жергъиригъра кмиди шулу. Мусурмнари йигълан-йигъаз чпин ужударстар гъиллигъар дирчра.

Музыкайин тясирвал ва зарар

Уху гъаври духъну ккундуки, Аллагу Тааълайи гъярам гъапу ляхнар мусурмнарив ва вари халкъдиз зарар туврудар ву. Музыка – зарар тувру ва чуру тясирваликк ккаъру клул ву. Исламдихъ зина апувал ва дидихъна багахъ апру ляхнар гъярам дапна. Аллагу Тааълайи дупна: «Зинайихъна багахъ махъанай, думу гунагънан ляхин ву ва диди

музыка. Исламдихъ дишагълийирин сеснахъ шагъватининди хъпехъуб гъярам дапна. Гъянафи мазгъабдин адлу алим Ибн Абидинди гъапу: «Дишагълийиз жара жилирихъди гафар апуз иллагъки думу ляхниъ мюгътаж'вал айигантан ихтияр адар. Амма сес гъюдли, уткан дапну, ирифурри гафар апуз хай шулдар» (Раад аль-Мухтар, 1т, 406.. маш). Сар касди гъапу: «Сес – дишагълийиз жилир ккун хъуз варитан жикъи ряк' ву. Гъамддиз гизафдариз мяълийир апрудар ккун шулу». Пайгъамбари ﷺ чан асгъаб Бара ибн Маликдиз гъапу: «Я Бара! Дишагълийирив яв сес ебхъуз мигъитан» (Канз аль-

Тааълайи гъапу: «Узу инсанар ва жинар Узуз ибадат апуз кпури халкъ гъапуз» (Сура «Аз-Зарият», 56).

Музыкайин ва мяъли апбан гъякънаан

Шариаъти фу кураш

Шариаътинди ихтияр адар: 1) ялхънар апуз, ясана юкв улдубчуз бадали гъязур гъапу алатар. Ва дурар (мяъли хъгарди вушра) инсанар гъяйран апрудар, хушбахтвал арайиз хрудар ву. Дурар: швугтам, чагъан, чюнгюр, далдабу ва гъ.ж. Мурар ишлетмиш апуб гъярам ву. Му алатарин гъякънаан алимарин арайихъ хилаф адар. Ва му суалнан гъякънаан асгъабарин, дурарин къялахъ гъахъи табиинарин, факъигъарин ва жара алимарин гаф саб ву. 2) Гунагънакан футна апрударстар мяълийир, фарз, важиб гъибтбахъна теклиф апру мяълийир апуб гъярам ву. 3) Фуну мяъли вушра, эгер думу гунагънахъди алакъалу вуш, ясана мягърам дару дишагълийири апураш, думура гъярам ву. Му суалнан гъякънаанра алимарин гаф саб ву.

Музыка гъярам

вуйивализ далилар

Музыка гъярам вуйивализ Къур'андихъ ва Гъядисарихъ гизаф далилар а. Магъа дурарикан сакъюдар:

1) Аллагу Тааълайи дупна: «Аллагу Тааълайин ряк'ан инсанар улдугуз гъитбан бадали кучал масу гъадабгъру ксарра ихъ арайихъ а, дурар диндин алхъюра. Ва дурариз чпи алчагъ апру аъзаб гъязур дапна» (Сура «Лукман», 6). Адлу асгъаб Абдулла ибн Мас'удди му аятдихъ «кучал» кпуру гафнан мяна тувну. Дугъу гъапу: «Валлагъи, мушваъ музыкайикан дупна» («Сунан» аль-Байгъаки, 1т, 223 маш, гъацира му гъядисдикан аль-Гъякимди «Мустадрок» китабдихъ дупна, 2 т, 411 маш). Абдулла ибн Аббасди гъапу: «Му гафну музыка, мяъли апувал кпуру мяна тувра» («Сунан» аль-Байгъаки, 1/221 и «Мусаннаф» Ибн Аби Шейба, 132/5). Дугъу гъацира гъапу: «Музыка ва мяълийир апрудар пулихъ гъадагъуварин мянара тувра» («Мусаннаф», Ибн Аби Шейба, 132/5). Гъясан аль-Басрийи гъапу: «Му аят мяъли апрудариз ва музыкайин алатариз вуйиб ву» (Тафсир Ибн Касир, 3/442). Му аятдин мяна гъамциб ву кпури Мужагъидди, Икримайи тасдикъ апура, Нагъайи ва гъ.ж. Магъа гъаму далиларира ухъуз музыка гъярам дапнайиваликан кпура ва гъацира думу ляхнихъди ал-

верчивал апурайидариз думу ляхин гъярам вуйиваликан дупна.

Хъа му аятдиз жара мяна тувнайидарикан кпуруш, дурарин гафра гъякълуб ву. Дурари кпура мидин мяна Аллагу ﷻ киваин апбахъан ярхла апурайиб ву кпури. Ва музыка Аллагъдихъан ﷻ архла апрударикан саб ву. Гъаци вуйиган, гизафдари му аятдихъ музыкайикан кпура гъапнийи. 2) Абу Малик аль-Аш'арийихъан вуйи гъядисдихъ дупна: «Йиз умматдихъ зина апувал, шёлк алабхъувал, арагъ убхъувал ва музыкайин алатар ишлетмиш апувал хай шулу кпуру инсанар удч'види» («Сагъигъ аль-Бухари»). 3) Абли ибн Абу Талибдихъан вуйи гъядисдихъ дупна: «Йиз умматди 15 ляхин апуз хъюгъиган, дурариина къазабалир гъюз хъюгъиди», - ва гъаму 15-дин арайихъ дугъу киваин гъапу: «Мяълийир апрудар ва музыкайин алатар дубхъну ккунни ляхинси гъисаб апуз хъюгъиган» («Сунан» Тирмизи). 4) Абдулла ибн Мас'уддихъан вуйи гъядисдихъ дупна: «Ук' ахъу хъпаз шид фици себеб шулуш, мяълийири киваъра гъациб нифак'вал артухъ апуру». 5) Анасдихъан вуйи гъядисдихъ дупна: «Гъиямат йигъан Аллагу Тааълайи мяълийир апрударин багахъ дусдарин ва дурарихъ хъпехъдарин ибарихъ гъебциу гъургъушум убзиди». Мяълийирикан кпуруш, эгер думу мяълийир, месэла, т'табиаътикан, кюкйирикан, нирарикан ва гъ.ж вуш, дурар хай шлудар ву. Амма эгер му мяълийир уху зиихъ гъапи хай даршлу алатарихъди урхури гъахъиш, учв мяъли ужуб вушра, гъадму алатар себеб вуди, дурар хай даршлударикан шулу. Имам Нававийи гъапу: «Пиянскирихъди алакъа айи музыка тувру алатар ишлетмиш апуз, дурарихъ хъпехъуз хай шулдар, месэла: мандолина, люгъна, ва гъ.ж. Шадрин серенжемариъ даф ишлетмиш апуз хай шулу» («Мугъни аль-мугътаж», 4/429). Гъаму зиихъ дупнайибдиан уху гъаври шулу, эгер мяъли т'табиаътикан, нирарикан ва гъ.ж вуш, дурар урхуз хай шулу, амма музыка йивру гъярам алатар думу мяълийихъди ишлетмиш апуз хай шулдар. Хъа эгер мяъли шликк'ла кълхърайиб вуш, ясана сарилан футна апурайиб, гунагъ апурайиб вуш, дициб мяъли апуз гъярам ву. Ва мяълира чан мягърам ксарин багахътан апуз хай шулдар. Гъит Аллагъди ﷻ уху гъярам ляхнарихъан ярхла апури.

Мяълийирикан кпуруш, эгер думу мяълийир, месэла, т'табиаътикан, кюкйирикан, нирарикан ва гъ.ж вуш, дурар хай шлудар ву. Амма эгер му мяълийир уху зиихъ гъапи хай даршлу алатарихъди урхури гъахъиш, учв мяъли ужуб вушра, гъадму алатар себеб вуди, дурар хай даршлударикан шулу.

агузра кмиди читинди ву. Уву машиндихъди, таксийихъди, маршруткайихъди, ясана ключейианмина гъягъруганра му чуру ляхнихъан урхюз читинди ву. Гъацира рябкъюрахъуз фици жигъилари ахъю сесра дапну музыка адапну шулуш. Музыкайи ихъ мусурмнарин уммайиз ахъю зарар хура, амма ухъуз рябкъюрадархъуз. Музыка – мусурман дару ксарин машгъул ляхин ву. Мусурмнар искан хъпан себебарикан саб вуди мянфяагъ ктру ляхнар апувал гъисаб шула. Ухъуз рябкъюрахъуз, фици гъи мусурмнар лазим дару, гунагънан серенжемариъ иштирак

жара гунгъаризра ряк' ачмиш апуру» (сура «Аль-Исра», 32). Гъаму ляхин дархъбан бадали, ухъуз гъярамдихъинди милиганай, мягърам дару ксарихъди сарна-сарди гъумузанай, дупна. Гъаму ляхинра музыка гъярам апувализ себеб шула, гъаз гъапиш музыкайи ихъ киваз эсер тувру, шагъват артухъ шулу, инсандин жандихъ жюрбежюр хасиятнан дигиш'валар хъуз хъюгъру ва гъ.ж. Гунагънан фикрар къюб ляхниан арайиз гъюру дупна психологари: сабпиб – жилариз дишагълийирин сес ебхъувал, хъа къюбпиб –

Уммаль, 7 т, 322 маш). Духтрари ахтармиш гъапуки, музыкайи кпулин маълизси вари жандкизра тясир тувру. Гъацира диди Аллагу Тааълайиз ибидат апувализ манигъвал апуру. Думу саб бици вахтназ вуйи лезет ву, ва диди инсандиз, Аллагу Тааълайи учв бадали халкъ дапнаш, киваълан гъябгъюз гъитру. Гъаци вуйиган, музыкайиз ишлетмиш апру алатариз аъраб чал'инди «малаахи» кпуру, миди «Аллагу Тааъла киваин апбахъан ярхла апру алатар» кпуру мяна тувра. Хъа инсан фу бадали халкъ дапна? Аллагу

Аълим Къурамугъяммад-гъяжи Рамазановдин жавабар

- Рамазандин вазлиъ ккадау ушвар къаза апбан къарар фициб ву?

- Ушв чарасуз вуди къаза дапну (жара вахтна дибисну) ккунду, себебариз дилигди. Себеб ади ушв ккадапбаз гунагъ адар, хъа эгер Шариатдин себеб адарди ушв ккадапураш, думу гунагъ ву. Себебар адарди гъаму йисан ккадау ушвар гъюру йисан Рамазандин ваз улубкъайиз вуйи вахтна къаза аплуз шулу. Сад йисандин муддатнаь ушвар къаза дарапаш, гъаддиз мумкинвал ашра, журум (муд) илипуру, хъа гъацира Рамазандин вазлиъ ккадапур гъарсаб ушв думу къаза дарапур йисари артухъ шулу. Эгер ушв бисувал хушниинди ккидипнуш, ясана вижнасузди, думуган гъацир касди бурж (муд) тувбахъди сабси швумалвал улупну ккунду, фицики фарз тамам дарапурвал гъагъи гунагъ ву. Месела, эгер 20 йис мидиз улихъна 30 йигъан ушвар гъидисундарш, чаз мумкинвалра ади, ва гъадму йисари ушвар къаза апундарш, гъацир касдин журум аплуру- касибариз пай апбан бадали йирхьудварж муд. Эгер инсан-

диз учв йиклайизкъан вуйи вахтна ушв бисуз мумкинвал гъабхундарш, думуган гъацир касди ушв бисувал герек шулдар, хъа муддар тувну ккунду. Эгер мумкинвалра ади, сар касди ушвар гъидисундарш, ва думу кечмиш гъахънуш, думуган дугъхъанди чав ккадау ушвар багахъна вуйи багахълуи къаза дапну ккунду ясана чан хазнайикан, ккадау ушвариз дилигнун, муд тувну ккунду. Эгер кечмиш духънайи касди чаллантина фуклара гъибтнадарш, дугъу ккадау ушварихъанди фуну касдихъан вушра тувуз шулу, кайи буржарра ктахъруганси. Эгер сар кас сагъ аплуз даршлуганси ва ушвар дисуз даршлуганси кетгерцнаш, ясана къаби духънаш-ушвар дисуз шуларш, дугъу ккадау гъарсаб ушврахъанди муд тувну ккунду. Эгер фуник бицир кайи дишагълийи, ясана чан мухрилан никк туврайи дадаи чан сагъвализ зарар тувди, клури, ушв бисурадарш, дугъу гъаддин къяляхъ чав ккадау ушвар къаза дапну ккунду.

- Муд фтиз клуру? Думу шлиз тувну ккунду? Гъаддин ерина

дидин къиматназ барабар вуйи пул тувуз шулин?

- Муд - му шми дару шей'ар ебцру улчме ву. Аълимари муддин ккадар гъисаб гъапну- 675 гъирам, ясана 0, 688 литр. Саб жерге фаркьувалар арайиз дурна («Аль-фикху исламийя ва адиллатуху», т.1, 1143-пи машнаь), хъа эгер гъадму улчйириз асас вуди аплуруш, гъадмура дюзиб ву. Жъуван гъулаь артухъди ишлетмиш аплуру про-дуктар, касибариз, ясана игътияж'вал айидариз лазим вуйи ккадарнаьди тувну ккунду. Мисал вуди гъадабгъиш, эгер саб шагъриь артухъди дяхин ишлетмиш аплуруш, думуган дяхин пай дапну ккунду. Сакъюдар мудар (ушварин сеь) сарин хилариз тувуз шулу, хъа амма хайлиндариз тувувал хъана ужу ву. Ушварин сеэр (мудар) анжагъ жъув яшамаш шулайи йишваь пай аплувал чарасуз дар («Хашиятуль-Жамал», т.3, 457-пи машнаь). Имам Абу-Гъянифайн мазгъабдинди муддин (шафиитар) ерина гъацл сеь (сах) дяхин тувуз шулу («Аль-фикхул исламийя», т. 3, 1743-пи машнаь,

«Тафсируль Куртуби, т. 1, 192-пи машнаь). Абу Гъянифайн мазгъабдиз асас духъну, - муд саб сеьна 900 гъирам ву («Аль фикхул исламийя», т.1, 143-пи машнаь). Шли ихъ вахтари мудар (ушварин сеэр) пулиинди тувруш, сифте имам Абу Гъянифайн мазгъабдиз асас духъну ккунду, хъасин гъадрариз дупнайи ккадарнаьди (1 килонна 900 гъирам) гъаддин къимат тувну ккунду. Имам Шафийийн мазгъабдинди, журум (фидья) 675 гъирам ву. Пулиинди тувруш, гъаддин къимат адапур.

- Шариатдин себебар адарди ушв дибрису кас фитхъан мягърум шулу?

- Эгер инсанди ушв бисбаз себеб адарди сад йигъан ушв гъибисундарш, дугъхъан чав чаз туву зарарнан ккадар ккебкюз шулдар, гъеле вари уьмриь ушвар дисуз хъюгъишра. Аллагъди Гъаьнайири ﷺ ктибтну: «Узуз ушв бисну адру ксар аьзабнаь ади, чпин ликар китнади ва клулар исизди эрхнади, ушварра дьчяргънади ва ифи рубзуради гъаркьонзуз».

ОНЛАЙН

Узу гъелелиг гъижаб алабхъуз гъязурди дарза

Суал: Узу мусурман бализ швушвди душну Исламра къабул гъапунза. Шариатдинди палат алабхъурадарза. Амма жилири узуз гъарган гъудган дапну ккуниваликан ва палат Шариатдинди алабхъну ккуниваликан киваин аплури шулу. Ва гъацира жилири му фарзар учв бадали аплурудар дар. Аллагъ ﷻ бадали дапну ккунду, клури шулу. Амма гъелелиг му

ляхнарихъна гъязурди дарза. Узу фу дапну ккунду, ва фици му ляхнарихъна гъюз шулу?

Аълимдин жаваб: Уву Ислам дин къабул аплували юкв шад аплуру ва му Аллагъу Тааьлайи увуз тувнайи рягъмат ву. Ислам къабул гъапунган, дидиз улихъна гъапну вари гунгъарин аьфв аплуру ва уьмур

цйийикул'ан ккебгъруганси шулу. Гъудгнин гъакънаан Гъиямат йигъан сабпи ражну гъисаб-суал хъибди ва эгер му ляхин ужуди вуш, имбу ляхнар пчлуди хъиди. Шариатдин саб себебра адарди гъудган ккадапур касдиз Аьхиратдиъ 80 йисан уьру дубхънайи пичрин къаза аплуз гъитди. Аллагъдихъ ﷻ хъугъу касдинна хъутругъурин фарк'вал гъудган аплувалит ву, - гъапну Пайгъамбари ﷺ. Гъижабдикан клуруш, гъарсар йисар тамам духънайи мусурман дишагълийиз думу ляхин фарз ву. Думу яв жилирин амур дар, Аллагъу Тааьлайин амур ву. Аллагъу Тааьлайи Къур'андиъ дупна (мяна): «Гъит дурари чпин горчегвалар варидариз рякъруси дарапур, рякъру йишварган ктарди (маш ва хиларин тлугар), ва гъит гардандикк йишвра ккебкри ва саризра улулупди чпин жиларизна гагъиризган...» (сура «Ан-Нур», аят 31). Уву гъаври йихъ, гъижабди уву уткан аплиди, харжи инсанарихъан, дурарин лигбарихъан уву уьрхиди. Гъижаб алабхъалан къяляхъ думу ляхнин гъайифвалар гъизигдар гъелелиг адар. Му ляхин Аллагъу Тааьлайи дишагълийириз фарз дапна ва Аллагъ ﷻ бадали думу фарз тамам дапну ккунду.

Жегъеннем агълуьирин нивки

Суал: Фун'инди дахъну ахуз хай шулин?

Аълимдин жаваб: Фун'инди дахъну ахуз хай шулдар. Му ляхин гъярам аплувализ себеб Пайгъамбарин ﷺ гъядис ву. Пайгъамбари ﷺ вари ужудар ляхнарикандра, харжидарикандра ухъуз хабар тувну ва харжидихъан ярхла йихъбай дупна. Яши ибн Тигъфа аль-Гъифарийи чан адашихъан вуйи хабар ктибтура: «Узу имбу факъририхъди Пайгъамбарихъ ﷺ хъялиж'вал аплурайза. Пайгъамбар ﷺ йишвну уч'ин улукъуз гъафну ва дугъаз узу фун'инди дахъну гъяркьну. Дугъу узуз, ликрихъди кучну гъапну: «Мици мадахъан, мидкан Аллагъдиз ﷻ хъял гъюру». Жара ривайий дупна, Пайгъамбари ﷺ думу нивки'ан уягъ дапну, гъапну: «Мици мадахъан, мици жегъеннемдиъ айидар дахъру».

Мянфяьтлу ихтилатар...

Фунуб вушра ляхний гъяк'вал дубхъну ккунду! Саб ражари муьминарин амир Уьмар аьсгъябди йишвандин вахтна мусурманрилан илдишради гъахъну. Гъачнинган думу, эргвал аплуз саб цалихъ дугъужвган, дугъаз дадаи чан шураз никкна шид кпикъуб амур аплури гъеебхъну. Шуру гъапну: «Уьмар аьсгъябди ухъуз никкна шид кпикъуб амур гъапундаринхъа?». «Уьмар аьсгъябдиз ухъу кпикъуб наьнан аьгъю шуйка?»

- гъапи дадаи. «Уьмариз аьгъдарди хъузра мумкин ву, хъа Аллагъдиз ﷻ вари рябкъюра!» - гъапну шуру. Уьмар аьсгъяб му шуран зигъимлувалиин мюгътал гъахъну ва чан бализ гъадму риш швушвди дис гъапну. Дугъу думу швушвди гъахъну ва дурарин риш гъахъну. Шураз «Лейла» клуру ччвур тувнийи. Думу риш Аьбдуль-Аьзиз бин Марванийиз швушвди гъушну ва дурариз Уьмар бин Аьбдуль-Аьзиз бай гъахъну. Хъасин думу мусурманрин амир гъахъну ва вари инсанар думу касдин

зигъимлувалиин, мюгътал шуйи. Магъа эгер инсанди чан ариш-вериш гъяк'валиинди аплуруш гъамцдар ниьматар арайиз гъюру. Гъит Аллагъди ﷻ ухъуз ариш-вериш гъяк'валиинди клули гъабхуз амур аплури! Амин!

Хифарикан... Сарий ас-Сакатийи 60 динариз хифар гъадагъну, дурар 63 динариз масу тувуз клури. Дугъу чан гъацдар диклури бици китабдик дурарилан шубуб динар дугъуб-

жъуру клури гъибикну. Дугъахъна сар кас хифар гъадагъуз гъафну ва къимат гъерху. «63 динардиз гъадагъ» - гъапну Сарийи. Тмуну кас ужур, гъякълур вуйи ва дугъу гъапну: «Гъамус гъамцдар хифар 90 динар ву». Сарийи гъапну: «Дурарин къимат фициб вушра, узу йиз гъапну ниятналан улдучлванди дарза». Гъадагъуз дурнайири гъапну: «Узура йиз гаф – мусурманриз кучлал дарапуб – члбогъьянди дарза ва гъадагъуз шулузухъан иллагъки 90 динариз». Думу касди хифар гъадагъундар ва Сарийира дурар масу тувундар.

Ухьуз аьгьюганси, гьудгнин жикIру вахтна лиьракан вуйи (хуффу) атIнарилан кьяши хил алдатуз яни масгь аплуз хай шулу, хьа хуффу дарударилан ихтияр адар, дурар илдитну ликар джжикIну ккунду. Амма гьамус саспидарикан ебхьури шулзуз хуффу дару атIнарин вушра масгь аплуз хай шулу кIури. Фуж гьакь ву? Хуффу дару атIнарин масгь аплуз ихтияр айин?

Гьайифки гьийин йигьан жагьил инсанарин арайиь гьациб фикир дубхьна. Дурари хуффу дару атIнарин заьлан масгь гьапIиш, чIяаьн шулу кIура. Гьудгнин жикIруган, хуффу дару атIнарин масгь аплуз ихтияр адар. Му суалнан гьаври хьпан бадали, 4 имамари мидин гьакьнаан фу гьапнуш лигидихьа.

Гьянафийин мазгьаб

Имам Абу Гьянифайн ва дугьан варитIан адлу ученикар имам Абу Юсуфдин ва имам Мугьяммаддин гафаринди хуффу дару атIнарин масгь аплуз шулу, эгер дурар сагьин (ацIудар, ижмидар) вуш. Гьамци дупна Гьянафи мазгьабдиь («Шаргьу Мааниль-Асар», 1 т. 77 маш / «Гьидая», 1 т. 61 маш).

Фици гьаври шулу сагьин (ижмиб) кIуру гафнан?

Сагьин – дурар гьаци ацIу атIнар ву ва чпира лиьран ву (му ухьу алахьнайи атIнарси бамбиканна нейлондикан вуйидар дар). Сагьиндин масгь апIбанра шартIар а:

1. Гьадму атIнарикди (ликариин алахьрудар алдарди) 3-милгIан артухь дячIрягьди дурарикди гьягьюз шлулар духьну ккунду.
2. Дурар шид деебтудар духьну ккундар.
3. Думу атIнар гьахьмир, ризинар хьтарди ва гь.ж. ликариин гьузрудар духьну ккунду (дурар гьаму ухьу алахьру атIнарси ликарилан алдахьрудар духьну ккундар) (Кабирин, 118-119 / Тагьтави, 129 маш / Шами, 1 т. 439-440 маш / Умдат-ус-Салик, 4 маш).

Шафийин мазгьаб

Имам Шафийин мазгьабдинди хуффу дару атIнар сагьинра (ацIудар, ижмидар) ва мунааьль (исикк йишв лиьран вуйиб) дубхьну ккунду. Эгер кIан лиьран дарш,

масгь аплуз ихтияр адар («Китаб-уль-Умм», 1 т. 34 маш).

Ибну Русланди «Сунан Абу Дауд» китабдин мяна туври гьапну: «Аль-Умм» китабдиь имам Шафийи атIнарин масгь апIбан бадали дурар сагьин ва мунааьль духьну ккуну-валикан гьапну ва Шафии мазгьабдин аьхю пай аьлимарира гьамци кIура» («Тугьфат-уль-Агьвази», 1 т, 284 маш).

Маликийин мазгьаб

Ибну Аьбдил Барр кIуру аьхю вуйи аьлимди чан «Аль Истизкар» китабдиь дупна: «Думу атIнар масгь апIбан бадали мужаллад (заьлан лиь алидар) духьну ккунду, гьамци кIура Абу Гьянифайра, Шафийири ва му имам Маликдин кьуб гафнакан сабунубдиз тьялукь шула» («Аль Истизкар», 2 т, 253 маш).

Гьянбалиийин мазгьаб

Имам Аьгьмадди кожайин кIан ккадру атIнарикан гьамци гьибикIну: «Эгер дурар алахьну мина-тина гьягьюз шулуш ва дурур саб кюмекра хьтарди ижмиди ликариин гьузруш, дурарин масгь аплуз хай шулу». Имамди жара гафнаь дупна: «Эгер дурар ижмиди ликариин гьузруш хай шулу», кIури. Сабсана жара гафнаь дугьу гьапну: «Инсан гьадму атIнаринди гьягьюруш ва дурар ликариин зизкьарихьна алдахьрударш, му вахтна масгь аплуз хай шулу, амма дурар ижмиди дисурдарш ва гьарган дурар алдахьруш, ва гьадму масгь аплуру йишв гьяцIал шулуш, масгь аплувал шуладар».

Имам Аьгьмадди атIнар мужаллад хьуб яни вари атIин лиьракан вуйиб шартI диврадар. Амма дугьу думу атIнар ижмидар, дурар алди эрг'вал адарди гьягьюз шлулар духьну ккунду кIура. Саб ражари Аьгьмаддихьан чIилли материаликан дапIнайи атIнарин масгь аплуваликан гьерху. Дугьу масгь аплуз ихтияр тувундар. «Сагьябари масгь аплури гьахьну, гьаз гьапIиш дурарин атIнар хуффу атIнарстар вуйи, яни дурарикди ликди гьягьюз шуйи ва чIяргьрударра дайи. Чилли материаликан дапIнайи атIнарин масгь аплуз шулар». Мурар имам Аьгьмаддин гафар ву («Аль-Мугьни», 1 т, 331-334 маш).

Йиз 8 йис тамам гьабхьган, йиз абйир-бабар жара гьахьну, ва узу адашихьди гьузунза. Саб вахт гьубшхьан, йиз адаши жара дишагьли швушвди гьахну, ва думу дишагьлийинра улихь гьахьи жилирикан риш а. Узуз думу риш кьабул гьахьунзуз, яни йиз адашин хпирин риш. Думу швушвди аплуз ккундузуз. Амма гьамциб суал айиз: Исламди думу узуз швушвди хуз ихтияр туврайин?

Исламдин фикьгьдин «Канзу Рагьибин» китабдиь дупна, эгер абйир-бабарин ккундушу никягьярикан веледар аш, месэла, жилирин – бай, хьа хпирин – риш, дурарин веледар чпи-чпиз багахьлудар шулар ва дурариз никягь аплузра ихтияр а.

Мялумат

Дагьустандин Огни шагьрин КIулин ми-стан багахь Халид шагь аль-Багьдадийин ччвурнахь хьайи медресе ачмиш дапIна. Медресейин ччвур «Канзуль илм» («Илмин хазна») ву.

Медресейиь аьгьювалар гьадагьуз ккуну мусурман гьардшариз теклиф аплурача.

Медресейиз 14 йислан артухь яш дубхьнайидар кьабул аплура.

Душваь суткаийь 3 ражну пулсузди ипIруб ва дахьру йишв тувра.

Лазим вуйи документар:

- паспортдин копия:

- аттестатдин копия:

- шиклар (3X4) - 5 шикил:

- медсправка, ф. № 086;

- гьяламарин сертификат,

ф. 156 / у- 93;

- имамдихьан вуйи теклифнан кагьаз.

Гьюрматлу мусурман гьардшар ва чйир!

Нагагь учвуз ихь мусурман диндихьди аьлакьалу вуйи месэлийирикан гьаври адруб гьерхуз ккундуш, ясана «Ассалам» редакцияйиз вуйи суал аш, зенг апIинай: 63-41-85

Учхьан шлубдин, иншаАллагь, учу кюмек апIидича ва ичв гьулулугьар тамам аплуз чалишмиш хьидича.

ДАГЕСТАНСКИЙ ИСЛАМСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ И МЕДРЕСЕ ИМЕНИ ШЕЙХА МУХАММАД-АРИФА

Объявляют прием абитуриентов на очередной 2011/ 12 учебный год

Цель обучения – подготовка специалистов со средним и высшим профессиональным религиозным образованием по направлению «культура исламского вероисповедания» квалификации «священнослужитель исламского культа».

ПРОДОЛЖИТЕЛЬНОСТЬ ОБУЧЕНИЯ:

- ✓ в медресе – 3 года.
- ✓ в Дагестанском исламском университете – 5 лет.

ПЕРЕЧЕНЬ ДОКУМЕНТОВ:

- ✓ нотариальная копия документа об образовании;
- ✓ копия паспорта – 2 шт.;
- ✓ фотокарточки размером 3x4 в количестве пяти штук;
- ✓ медицинская справка Ф 086;
- ✓ прививочный сертификат Ф 156/93-у;
- ✓ рекомендация от преподавателя, осуществляющего религиозное обучение, либо от руководителя мечети (имам), расположенной по месту жительства абитуриента.

Прием документов с 1 июня по 20 августа.

г. Махачкала, ул. Дахадаева, 136

Наш адрес:

тел.:
8 (8722) 67-55-08

Эгер хпирин гьудган аплурдарш, фу дапIну ккунду?

Сабпи нубатнаан думу касдиз Исламдикан ктибтну ккунду. Гизафси инсанари фарзар аплурдар чпиз дурарикан хабар адруган, ясана хабар ашра, чпиз думу дарапIиш, фициб аьзаб шулуш, аьгьдруган. Гьаци вуйиган, Исламдикан ктибтну ккунду, хьа эгер увуз аьгьдарш, диндикан вуйи китабар гьадагьну, урхуз тув. Ва дишлади дугькан гьудган аплубра ккун гьапIну кIури дархьузра мумкин ву. Сабур дапIну ккунду. Учв думу ляхин фарз вуйивалин гьаври гьахьган, иншаАллагь, апIиди. Хьа гьаври хьпан бадали, дидкан хабар тувну ккунду.

Рузнама

Сентябрь

Йигь	Гьиринд. Ас-Субгь.	Ригь гьудуб.	Лисундин Аз- зугьр	Гьаркван. Аль- аьср	Лавлан. Аль- Магьриб	ХьитIирхв. Аль- гIишаь
1	4:35	6:11	12:56	16:35	19:28	21:00
2	4:37	6:12	12:55	16:34	19:27	20:58
4	4:39	6:14	12:55	16:32	19:23	20:54
6	4:42	6:16	12:54	16:30	19:20	20:49
8	4:45	6:18	12:53	16:27	19:16	20:45
10	4:47	6:21	12:53	16:25	19:13	20:41
12	4:50	6:23	12:52	16:23	19:09	20:37
14	4:53	6:25	12:51	16:20	19:06	20:33
16	4:56	6:27	12:50	16:18	19:02	20:29
18	4:58	6:29	12:50	16:16	18:58	20:25
20	5:01	6:31	12:49	16:13	18:55	20:21
22	5:03	6:34	12:48	16:11	18:51	20:17
24	5:06	6:36	12:48	16:08	18:48	20:14
26	5:08	6:38	12:47	16:05	18:44	20:10
28	5:11	6:40	12:46	16:03	18:40	20:06
30	5:13	6:43	12:46	16:00	18:37	20:02